

תמיד עיני ה'

אין זה כי אם "בית אלקים", וזה שער השמים!

אלקיד בה

בא"י שאין שר ומזל מושל בה כ"א האל ית', היא מושפעת מאתו ית' מדי יום ביום ומדי שנה בשנה בכל הדברים הצריכים למוזנות האדם וחיוו, אבל שאר הארצות הם מושפעים ע"י השר והמזל השולט עליהם לזמן קצוב, כפי מה שחלקו לו למעלה. והוא דמיון מלך גדול מושל בד' פנות העולם, שהוא שולח למקומות הרחוקים ממנו הדברים הצריכים אליהם לזמן רב, כדי שלא יצטרך לשלוח כמה פעמים, ובמקום מושבו אינו מחלק להם כ"א מדי יום ביומו או מדי חדש בחדשו, להיותו קרוב אליהם, ויכול להשלים חסרונם בכל יום. (בית אלקים להמב"ט, שער התפילה פרק ה')

**ב"ה – ספר "ארץ ישראל", מדור "עין הארץ" ח"א – גליון 60 – א סיון תשס"ד לפ"ק
ז"ל בקביעות ע"י: "אגודת העולמי הכללי למען ישוב ארץ ישראל" – עיה"ק ירושלים תובב"א**

גליון יומי לחיזוק והתעוררות למצות ישוב ארץ ישראל להחזיר עמדת מצות ישוב א"י ליושנה, להחזרת כל אחב"י לארצינו הקדושה, ועי"ז נזכה בקרוב לביאת משיח צדקינו בב"א ארץ אשר ה' אלקיד דורש אותה, תמיד עיני ה' אלקיד בה

ספר בית אלקים להמב"ט - שער התפילה - פרק חמישי

וכמו שיש בעולם העליון והאמצעי מדרגות זו למעלה מזו במלאכים בהשגתם והשפעתם שהם מקבלים זה מזה, והמדרגה הראשונה מהסבה הראשונה, ובגלגלים וכוכבים ג"כ שהם מושפעים קצתם מקצתם, כמו כן בזה העולם השפל, יש מקומות מוכנים קצתם מקצת, להיותם מושפעים מאתו ית', כמו גן עדן שהוא בעולם השפל, שהוא מקום מושגח ומושפע מאתו ית' לעונג הנפשות, ואח"כ ירושלים וא"י, וכפי רוחק המקומות ממנה ירחקו ממדרגתה, וכפי קרבתם אליה יתקרבו למדרגתה, כמצרים שהיא קרוב לא"י, ואין לך מעולה בכל הארצות יותר ממצרים, כדכתיב (בראשית י"ג) כגן ה' כארץ מצרים, ומעולה שבארצות מצרים צוען, שמושחין בה מלכים, כדכתיב כי היו בצוען שריו, ואין לך סלעים בכל ארץ ישראל יותר מחברון דקברי בה שכבי, ואפ"ה היתה מבונה על אחת מז' בצוען, בהשגחת השם עליה, וכמ"ש בפרשת עקב כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים היא אשר יצאתם משם אשר תזרע את זרעך והשקית ברגלך כגן הירק, והארץ אשר אתם עוברים שמה לרשתה ארץ הרים ובקעות למטר השמים תשתה מים, ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלהיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה. הנה באלו הכתובים נרמזו קצת משבחי א"י משאר הארצות, והזכיר ארץ מצרים כי בהיות א"י מעולה מארץ מצרים כ"ש שהיא מעולה משאר הארצות כמו שכתבתי, ושבחיה הכוללים הם שנים, מעלתה בדברים השכליים, ומעלתה בדברים הגשמיים. ומעלתה בדברים השכליים הוא, כעין מה שאמרו (בבא בתרא דף קנ"ח) אוריא דארעא ישראל מחכים. והוא מצד היות האדם נברא מחומר מבחר א"י והוא ממקום המזבח, כאמרם (בר"ר פרשה י"ד) עפר מן האדמה ונאמר להלן מזבח אדמה תעשה לי. הוא מוכן יותר לקבל השפע

האלהי מאתו ית' המשפיע בא"י בכבודו ובעצמו בלי שום אמצעי, כאמרם (ספרי פרשת האזינו) א"י אין שר ומזל מושל בה. (כתובות ק"י) הדר בא"י דומה כמי שיש לו אלוה כדכתיב לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלהים. כי סבת נתינת הארץ הוא להיות לנו לאלהים ביחוד, שנהיה ראויים לקבל השפעתו. משא"כ בשאר הארצות שאין האדם מוכן לקבל כל כך ולא הארץ ראויה לשישפיע בה השי"ת על יושביה מה שראוי, מצד היותה נמסרת לשרים ולמזלות. וזהו אמרם (שם) דומה כמי שאין לו אלוה. וכמו שנאמר בדוד (שמואל א' כ"ו) כי גרשוני היום מהסתפח בנחלת ה' לאמר לך עבוד אלהים אחרים. כי מצד היות חוצה לארץ נמסרת לשרים ולמזלות, הם כמחיצה בינינו לבין בוראנו, לשאין אנו מושפעים מאתו ית' כמו בא"י, ובזה דומה כמי שאין לו אלוה:

וענין מעלתה בענין הגשמיים, הוא בענין שבח פירות א"י בגודלן וטעמם, ויופי ובריאות האנשים הגדלים בה. וזה נמשך ממעלתה בדברים השכליים, כי מצד השפע האלהי אשר בה מתברכים הדברים הגדלים בה, וזה נמשך ממעלתה בדברים השכליים, כי מצד השפע האלהי אשר בה מתברכים הדברים הגדלים בה. ולז"א (דברים י"א) כי הארץ אשר אתה בא שמה לרשתה לא כארץ מצרים היא אשר יצאתם משם וגו', הזכיר אשר אתה בא שמה ואשר יצאתם משם, שהוא דבר מותר, לומר כי זאת הארץ ראוי שתבא אליה לרשתה מצד שהיא חלק ה' ואין שר ומזל מושל בה, וארץ מצרים היה ראוי היציאה ממנה להיות תחת ממשלת שרי מעלה, ושר שלה היותר גדול מכל שרי מעלה והוא מזל טלה:

ואמר אשר תזרע את זרעך והשקית ברגלך כגן הירק, לרמוז ההבדל שיש בין א"י לשאר הארצות בענין המזונות וחי האדם, כי בא"י שאין שר ומזל מושל בה כ"א האל ית', היא מושפעת מאתו ית' מדי יום ביום ומדי שנה בשנה בכל הדברים הצריכים למזונות האדם וחייו, אבל שאר הארצות הם מושפעים ע"י השר והמזל השולט עליהם לזמן קצוב, כפי מה שחלקו לו למעלה. והוא דמיון מלך גדול מושל בד' פנות העולם, שהוא שולח למקומות הרחוקים ממנו הדברים הצריכים אליהם לזמן רב, כדי שלא יצטרך לשלוח כמה פעמים, ובמקום מושבו אינו מחלק להם כ"א מדי יום ביומו או מדי חדש בחדשו, להיותו קרוב אליהם, ויכול להשלים חסרונם בכל יום:

וכן בענין זה, גם כי מלא כל הארץ כבודו, עכ"ז כבר חלק העמים והארצות לשרי מעלה, כדכתיב (דברים ד') וראית את השמש ואת הירח ואת הכוכבים כל צבא השמים וגו' אשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים תחת כל השמים. ועל ישראל אמר ואתכם לקח ה' ויוציא אתכם וגו' להיות לו לעם נחלה כיום הזה. לא אמר ואתכם חלק ה', אלא ואתכם לקח ה'. שנראה שגם ישראל היו נמסרים לשרי מעלה, אלא שלקחם ה' והוציאם מתחת רשותם. ולז"א ואתכם לקח

ה' ויוציא אתכם מכור הברזל ממצרים, המשיל ארץ מצרים לברזל, כמו שהברזל הוא קשה מכל מיני מתכות, כי סלע קשה ברזל מחתכו (ב"ב פ"א), וכפטיש יפוצץ סלע (ירמיה כ"ג), כן ארץ מצרים שר שלה היותר תקיף. ולז"א ויוציא אתכם מכור הברזל, כלומר מתחת המזל היותר תקיף שבמזלות וראשון לכולם, שלא היה ראוי להוציאכם מתחת רשותו ולהכניסכם תחת שר אחר קטן ממנו, אלא להיותכם תחת רשותי, ולזה אמר הוצאתי אתכם מהיותר תקיף שבכל שרי מעלה, להיותכם לי לעם נחלה כיום הזה. והוא רומז ליום מעמד הר סיני, כי בעת שקבלו את התורה היו חלק ה' ונחלתו:

ואם כן הוא יתברך נותן ומחלק לשרי מעלה מה שראוי שישפיעו לארצותם כפי חסרונם בפעם אחת, אמנם לארץ ישראל שהיא חלקו ונחלתו ועיני ה' בה, א"צ להשפיע אליהם, כי אם כפי מה שצריכים בכל יום, כי הוא עומד עליהם וממלא חסרונם, וז"ש לא כארץ מצרים היא וגו' אשר תזרע את זרעך והשקית ברגלך כגן הירק, כלומר שהדבר הוא ברשותך לזרוע בכל יום שתמצא, כי יש לך מים מוכנים להשקות הזרע כגן הירק, אבל הארץ אשר אתם עוברים שמה היא ארץ הרים ובקעות, שאין אתה יכול להעלות ולהוליך המים ממקום למקום, מצד היותר הרים ובקעות, כל שכן שאין לה מים, כי אם כאשר ירד הגשם מן השמים והרוה את הארץ והולידה והצמיחה ונתן זרע לזרוע ולחם לאוכל, כי כשזרוע האדם ואינו יורד הגשם עליו, היתה פעולתו לבטלה, אבל אם הוא זרוע על סמך המים שבצדו להשקות הזרע כארץ מצרים, אין פעולתו לבטלה, ויכול לזרוע כל זמן שירצה, משא"כ בארץ ישראל, שאין זריעתו מועלת אם לא ירדו הגשמים עליהם:

וזוהו הנרצה באמרו ארץ הרים ובקעות למטר השמים תשתה מים, כי אפי' המים הצריכים לשתיה הם מהשמים, כל שכן הצריכים לזריעה. ומפני שנראה זה חסרון בא"י, לזה אמר ארץ אשר ה' אלהיך דורש אותה תמיד. הוא דורש אותה תמיד ורואה מה שהיא צריכה ליושביה, ומשלים חסרונם בכל יום, וסבת זה הוא כדי שיהיו עיניהם תלויות לשמים, ויכירו כי אין מי שיכול להשפיע עליהם כי אם הוא ית', ואמר עיני ה' אלהיך בה, להורות על מעלתה בדברים השכליים, שעין השגחתו והשפעת חכמתו עליך מצד שהוא אלהיך ביחוד בארץ ישראל. ואמר מראשית השנה ועד אחרית שנה. כי בענין דרישתו אותה תמיד כל כך בעין יפה, הוא משלים חסרונם באחרית השנה כמו בתחלתה, לא כבעל הבית שביום ראשון מתגלגל עם האורח בבשר, ובשני בדגים, ובשלישי בירק:

הנה נתבאר שיש הכנה גדולה לשפע האלהי במקום זולת מקום, וכמו כן המקום שהוא מוכן להתפלל בו, כבר הוכן להיות תפלת ישראל נשמעת בו, ולכן המתפלל בו אפי' יחיד ואפילו בלי כוונה שלימה הוא קרוב להיות תפלתו נשמעת, וכמו שמצינו בכלב שהלך להשתטח על קברי

אבות כדי שיצילהו השם מעצת המרגלים, שהיה בטוח שישמע תפלתו באותו מקום המקודש מצד היות בו אבות הקדושים וגופותם בהיותם חיים היו כלים להשתמש בהם בדבר שבקדושה, גם כי היה לו כוונה אחרת ג"כ שבזכותם ינצל מעצתם כדי שיכנסו ישראל לארץ ויתקיים היעוד שיעד להם הש"י שיתן לבניהם את ארץ כנען:

וענין היות התפלה נכח ארץ ישראל וירושלים ובית המקדש הוא דבר עיקרי לתפלה, וכמו שלמדו (ברכות ל') מפסוקי תפלת שלמה שנאמר (מלכים א' ח') והתפללו אל ה' דרך העיר אשר בחרת והבית אשר בנית וגו' והתפללו אליך דרך ארצם וגו', כי בהיות א"י וירושלים ובהמ"ק מוכנים לקבלת התפלה כמו שאמרתי, צריך האדם להתפלל נכחם, להכיר ולרמוז שהוא מתפלל לאל ית' השוכן במקומות המוכנים האלו, כי המתפלל בתפלתו מדבר לנכח כאלו מדבר עם השכינה, ולזה צריך להפוך פניו אל מקומה, כי מעולם לא זזה מכותל מערבי (מדרש איכה פסוק היו צריה לראש):

והארץ אשר אתם עוברים שמה לרשתה ארץ הרים ובקעות למטר השמים תשתה מים
ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה

